

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול ה'תשמ"ג. בלתי מוגה

י. ביאור הוראה זו בענין של מעשה בפועל, באופן שיהי מובן גם ליהודי פשוט שבפשוטים, שאין לו ידיעה ברזין דרזין שבתורה, רזי תורה (צירופי שם הויי ביי"ב חדשי השנה, עניני חשבון הנפש, וכיו"ב), ואפילו בנגלה דתורה אין לו ידיעה רחבה כו' – הנה גם הוא יוכל לקיים הוראה זו בפועל ממש:

כאשר מדובר אודות נתינת הצדקה – מעשר, או באופן של הידור – חומש, או באופן של בזבז – למעלה מההגבלה דחומש,

[כפי שמבאר אדמו"ר הזקן (אגה"ת פ"ג. אגה"ק ס"י) שאין להתחשב ב"מה שאמרו" אל יבזבז יותר מחומש", מכיון שעושה זאת כדי לפדות ולתקן נפשו כו', ו"פשיטא דלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף שאין כסף נחשב, וכל אשר לאיש (לא רק חומש) יתן בעד נפשו כתיב!],

הרי הסדר הרגיל בזה הוא – שבסוף החודש (וכיו"ב) עושה חשבון כמה השתכר במשך תקופה זו, ואז מפריש הוא מממונו לצדקה.

ועל זה באה ההוראה הנלמדת משבת מברכים חודש השביעי שמברכו הקב"ה בעצמו, ובכח זה מברכים בניי את שאר חדשי השנה – שבחודש זה צריכים כבר לתת לצדקה על חשבון מה שישתכר בחדשים שלאח"ז, עד חודש אלול הבעלי"ט, וזהו מה שבשבת מברכים חודש השביעי נפעלת כבר עבודת ההכנה על כל השנה הבאה (כני"ל ס"ט) – **בפשיטא** הענינים: נתינה לצדקה על חשבון מה שישתכר במשך כל השנה כולה.

ואף שעדיין אין לו ב"מזומן" את הממון שישתכר בעתיד – הרי ידוע המנהג הנפוץ במדינה זו (**המצטיינת** בעניני צדקה וחסד) לתת "פלעדזש", היינו, שמבטיח ומתחייב [ומכיון שזהו ענין של **זכות** – אין זה נקרא "התחייבות", כי אם "פלעדזש"], בכתב, שמדי חודש בחדשו יתן סכום כך וכך לצדקה, ומכיון ש"כל ישראל בחזקת כשרות" – בודאי יקיים את הבטחתו בפועל ממש.

כלומר: כאשר יהודי טוען שהנהגתו היא באופן ד"משאו ומתנו באמונה", ומכיון שעדיין אין בידו "במזומן" הממון שישתכר בחדשים שלאח"ז (ועד שאינו יודע אפילו כמה ישתכר בחדשים שלאח"ז) – כיצד יכול הוא לתת לצדקה על חשבון זה??

ויתירה מזו – טוען הוא: ידע איניש בנפשי שלא בכל פעם יכול הוא **לתבוע** מהקב"ה בני חיי ומזוני ריחי, אלא לפעמים זקוק הוא לבקש זאת מהקב"ה בתורת **צדקה**, ומכיון שכן – טוען הוא – הרי ידוע מ"ש בספר חסידים שאין שום ענין (ואדרבה: אסור) לקחת כסף של צדקה כדי לקיים מצות צדקה!!

[מאמר המוסגר ...].

הנה על זה אומרים לו, שלא מדובר עתה אודות נתינת הצדקה בפועל ממש ("מזומן"), כי אם לקבל על עצמו החלטה שמדי חודש בחדשו יתן לצדקה סכום כך וכך, ולא רק להסתפק בהחלטה בלבד, וגם לא הבטחה בדיבור בלבד, אלא לתת כתב-התחייבות על זה, שאז ישנו כבר ענין של מעשה בפועל, היינו, לא רק "מעשה זוטא" (עקימת שפתיו בדיבורו), כי אם מעשה ממש – כתיבה, אי מ"ליט המלאכות שהיו במשכן.

יא. ובקשר לטענתו שאינו יודע כמה ישתכר כו' – הנה על זה אומרים לו ש"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה". ובהקדים:

בפירוש הענין ד"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" (ולא "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה") – מבאר אדמו"ר הזקן בתניא (פט"ז), שהקב"ה מצרף את המחשבה טובה עם ענין של מעשה שיהי' בעתיד, ואז ישנו ענין שלם – מעשה טוב ביחד עם מחשבה טובה. והנה מפירוש זה מובן שצירוף זה הוא רק כאשר ישנו אח"כ ענין של מעשה בפועל. ומכיון שמהלשון "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" משמע שמדובר אודות **כל** מחשבה טובה – הרי **בהכרח** לומר שכל מחשבה טובה תבוא בודאי לידי מעשה בפועל.

וטעם הדבר – כי כאשר הקב"ה רואה את מחשבתו הטובה של האדם, אזי עוזר הוא ומסייע לו שיצליח להביא את מחשבתו הטובה לידי פועל, ואז – **תצטרף** המחשבה הטובה אל המעשה בפועל.

ועד"ז בענינו: כאשר יהודי מחליט ומקבל על עצמו לתת סכום גדול לצדקה – עוזר לו הקב"ה ומסייע בידו שיצליח להביא את המחשבה הטובה לידי מעשה בפועל, יינין, שישתכר בריבוי גדול כדי שיוכל לעמוד בהבטחתו לתת סכום גדול לצדקה.

וכידוע הסיפור שאירע אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר כאשר עמדו להדפיס את ספריו של אדמו"ר הצ"צ [ולהעיר – שנמצאים אנו בסמיכות ליום הולדתו, בערב ר"ה, המתברך משבת זו] – שנכנס אברך א' לכ"ק מו"ח אדמו"ר, והתחייב לתת את הסכום הדרוש להדפסת הספרים, ואף שמצד מעמדו ומצבו הגשמי הי' סכום זה שלא בערכו כלל וכלל, הנה מכיון שקיבל על עצמו לתת סכום זה – פתח לו הקב"ה **צינורות חדשים** בענין הפרנסה [צינורות **חדשים** דייקא, כלומר, אין זה ענין של הרחבה בלבד בצינורות הפרנסה שהיו מקודם לכן, כי אם צינורות חדשים ממש], כך שהצליח לתת את כל הסכום שקיבל על עצמו מתוך שמחה וטוב לבב, לאחרי שנשאר לו כמ"פ ככה עבור צרכיו האישיים [ובלאה"כ הי' נותן סכום זה מתוך שמחה וטוב לבב].

וסיפור זה הוא בבחינת "תורה שבעל-פה" מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וההוראה בזה היא – שכאשר יהודי מקבל על עצמו לתת סכום גדול לצדקה, הנה אפילו אם סכום זה אינו לפי ערכו – פותח לו הקב"ה צינורות חדשים שיוכל לקיים את הבטחתו במילואה ובשלימותה.

[מובן ופשוט שאין הכוונה להנהגה שהיא באופן דעולם התווה כו', כי אם באופן המתאים לעולם התיקון].

יב. והנה, כאשר יהודי מקבל על עצמו החלטה טובה – הרי ידוע הפס"ד בשו"ע (בנוגע לענין של תענית) שעצם קבלת החלטה טובה, פועלת כבר את ענין השכר, עוד לפני שבאים לקיום הדבר בפועל ממש.

ומזה מובן העילוי שנפעל עי"ז שמחליטים לתת לצדקה בחדשים דשנה הבאה – עוד לפני התינה בפועל ממש.

זאת ועוד :

כאשר ההחלטה מתקבלת בהיותו במצב של התעוררות מיוחדת – בשבת מברכים חודש השביעי, וכיו"ב – אזי מחליט לתת סכום גדול; ולולי החלטה זו – הנה בבואו לתת צדקה לאחרי שהשתכר, יתכן שלא הי' נותן סכום גדול כזה! משא"כ לאחרי שקיבל על עצמו החלטה זו, שאז בודאי יקיימה בפועל ממש, גם אם לא הי' במצב של התעוררות מיוחדת.

ובפרט כאשר נמצאים בשבת פ' נצבים, שבה קורין אודות הענין ד"כריתת ברית" – והרי מבואר בלקו"ת (ריש פרשתנו) שכריתת ברית פועלת ענין של תוקף נצחי בל ימוט כו', כך ששום דבר שבעולם (טענות היצר וכיו"ב) אינו יכול להניאו מקיום החלטה זו בפועל ממש.

כלומר: אע"פ שכאשר יתן את סכום הכסף לצדקה בפועל ממש, שוב לא יעמוד באותה התעוררות שהיתה אצלו בשעת קבלת ההחלטה – הרי העיקר הוא קיום המצוה במעשה בפועל, ובפרט כאשר מדובר אודות מצות הצדקה, שבה נוגע **בעיקר** העובדה שהחיי את נפשו של העני בפועל ממש.

וכדאיתא בספרי (תצא כד, יט) שאפילו כאשר אדם "מאבד סלע מתוך ידו ומצאה עני ונתפרנס בה" – הנה אף שהוא מצטער על איבוד הסלע, אעפ"כ, מכיון שבפועל ממש נתפרנס העני על ידו, נחשב לו הדבר לקיום מצות צדקה.

דהנה, כאשר אדם מאבד סלע – יש לו להצטער על כך [אם אינו "שוטה" שלא איכפת לו שמאבד מה שנותנים לו...], כי בידעו שהתורה חסה על ממונם של ישראל, מכיון שעיי"ז יכולים לעשות כו"כ דברים טובים – מצטער הוא על העובדה שלא ניצל סלע זה (שנתן לו הקב"ה) לתכליתו הראוי'. ועל זה אומרים לו – שכאשר העני מצא את הסלע ונתפרנס בה, נחשב לו הדבר לקיום מצות הצדקה, ונמצא, שסלע זה נוצל באופן הכי נעלה, כי – אם הי' משתמש בעצמו בסלע זה, יתכן שהי' משתמש בו עבור ענין שהוא בבחינת "כל מעשיך יהיו לשם שמים" בלבד, או אפילו עבור ענין של מצוה סתם, ואילו באופן זה, כאשר איבד את הסלע ומצאה העני ונתפרנס בה – מקיים הוא מצוה **השקולה כנגד כל המצוות!**

יג. הוראה הנ"ל שייכת לכאוי"א מישראל – כולל אפילו לילדים קטנים, כדלקמן.

וזהו הקשר לפרשתנו, פי נצבים, שבה מדובר אודות אחדותם של כל הסוגים דבנ"י, "אתם נצבים היום כולכם גוי' ראשיכם שבטיכם גוי'", וכן "טפכם", ובהדגשת הענין ד"כולכם", היינו, למרות חילוקי הדרגות שבבנ"י, אין הכוונה ש"ראשיכם שבטיכם" באים בתחילה, ואח"כ "כל איש ישראל", ורק אח"כ "טפכם" – אלא "אתם נצבים היום כולכם", וכפי שמוסיף ומדגיש אדמו"ר הזקן (לקו"ת ריש פרשתנו): "לאחדים כאחד", עד כדי כך – "מבלי ימצא האדם ראש וסוף".

ובהקדים:

לאחרונה "קאָכט מען זיך" בחינוך ילדי ישראל הקטנים לקיום מצות צדקה, עיי' שנתונים להם פרוטה כדי לתתה בקופת-צדקה. וישנם כאלו ש"תואנה הם מבקשים", ושואלים: מהי התועלת שבדבר – הרי מדובר אודות ילדים קטנים שאינם חייבים במצוות, ומה גם שאין להם ממון משלהם, וא"כ, מהי איפוא התועלת לתת להם פרוטה כדי לתתה בקופת-צדקה?!

והמענה לזה הוא – מקרא מלא דיבר הכתוב: "חנוך לנער גוי' גם כי יזקין לא יסור ממנה", היינו, כאשר מחנכים את הנער לשלשל כסף בקופת-צדקה, בודאי ימשיך להתנהג כן כאשר יגדל ויהי לו כסף משלו, "גם כי יזקין לא יסור ממנה". וישנה עוד מעלה בזה – כאשר מדובר אודות נתינה לקופת-צדקה, היינו, שאינו נותן זאת לעני (או לגבאי-צדקה) באופן ישיר, כי אם לקופת-צדקה:

קיום מצות הצדקה צריך להיות לא רק כאשר בא אליו עני ומבקש ממנו שיתן לו פרוטה כדי להחיות את נפשו ונפש בני ביתו, או שבא אליו גבאי-צדקה ומספר לו שישנו עני שזקוק לצדקה לפרנסתו ופרנסת בני ביתו, אלא עוד זאת, אפילו כאשר אף א' לא מזכיר לו אודות העני, גם אז יודע הוא שצריך לקיים מצות צדקה.

וזהו המעלה של נתינה לקופת-הצדקה – שהרי קופת-הצדקה שייכת לסוג ה"דומם", כך שאין ביכולתה להזכיר לאדם ולעוררו אודות העני הזקוק לצדקה [ולכל היותר – מהוה קופת-הצדקה "רמז" בלבד כו'], ואעפ"כ, מקיים הוא את מצות הצדקה ללא צורך בתזכורת מיוחדת.

וענין זה מודגש ביותר אצל ילדים קטנים:

אדם מבוגר יודע לקרוא מה שכתוב ע"ג קופת-הצדקה, ובראותו את שמו של המוסד (וכיו"ב) המתנוסס ע"ג "קופת-הצדקה", מתבונן הוא שמוסד זה זקוק לכסף (או שענין זה מופיע בפירוש ע"ג קופת-הצדקה), וענין זה מעורר אותו לתת לצדקה. משא"כ כאשר מדובר אודות ילד קטן, שעדיין אינו מסוגל לקרוא כו' – הרי אצלו לא שייך כל האמור לעיל, ופעולתו לשלשל כסף בקופת-הצדקה אינה אלא ביטוי הענין ד"ידי המחלקת צדקה" (ראה תניא פכ"ג), כלומר, שמרגיל את ידו להיות "ידי המחלקת צדקה", שעיי' נעשית הי"ד" בריאה בשלימות [והרי מובן בפשטות שאף א' לא ימתין עד שיצטרך ללכת לרופא ח"ו כדי לרפא את ידו, אלא הוא משתדל לעשות את כל התלוי בו שידו תהי' בריאה מלכתחילה].

ובנוגע לעניינינו – מכיון שגם אצל קטנים ("טפכם") ישנו כללות ענין הצדקה, מובן, שהוראה הנ"ל שייכת גם אליהם, היינו, שגם הם צריכים לקבל על עצמם התחייבות ("יפלעדזש") – שהיא **זכות** – לתת סכום מסויים לצדקה מידי חודש בחדשו, במשך כל השנה הבעלי"ט.

ומכיון שנהוג שהילדים מקבלים סכומי כסף מהוריהם כ"פרס" על התנהגותם הטובה, בלימוד התורה וקיום המצוות, וכיו"ב – יכולים הם לתת לצדקה מסכומי כסף הנ"ל. וכאשר יוסיפו בהנהגתם הטובה באופן נעלה יותר, שאז יקבלו מהוריהם סכום כסף גדול יותר – אזי יוכלו **להוסיף** בנתינת הצדקה. וענין זה גופא יפעל אצלם להוסיף בהנהגתם הטובה – כדי שיוכלו להוסיף לצדקה כאשר יקבלו סכום נוסף.

יד. וזוהי ההוראה הנלמדת מתורה הנ"ל [אודות ברכתו של הקב"ה בשבת מברכים חודש השביעי, שבכח זה מברכים ישראל את שאר חדשי השנה] בנוגע למעשה בפועל – שיש להתכוון כבר לעבודה דכל השנה כולה (עד חודש אלו הבעלי"ט), ולדוגמא – בענין הצדקה: להתחייב לתת סכום מסויים לצדקה מידי חודש בחדשו, עד סוף השנה הבעלי"ט, כנ"ל בארוכה.

ומן הראוי לעשות זאת עוד לפני ר"ה, ומה טוב – במוצאי שבת, ולא רק במשך ג' ימים ראשונים הנקראים מוצאי שבת, אלא במוצאי שבת ממש, או עכ"פ ביום ראשון בבוקר, שהרי אף שמיום השבת מתברכין כל ימי השבוע, הרי מובן, שככל שנמצאים בסמיכות יותר ליום השבת, ניכרת השפעת ברכת השבת באופן גלוי ונעלה יותר.

ובנוגע לכמות הסכום שצריכים לתת – הנה אף שע"פ דין "אי אתה מחוייב לעשרו", מ"מ, מכיון שהוא רוצה שהקב"ה יתן לו בני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי, באופן של **עשירות** דוקא – עליו להתנהג בעצמו באופן כזה, היינו, שיתן לצדקה **בהרחבה**, באופן של **עשירות**.

ואם הדברים אמורים בנוגע לצדקה כפשוטה (בגשמיות), הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לצדקה רוחנית – שזהו כללות הענין דהפצת היהדות והמעיינות חוצה, שצריכים לקבל החלטות טובות בענין זה בנוגע לעבודת כל השנה כולה. וכאמור – שנתינה זו צריכה להיות באופן של הרחבה ועשירות. ובאופן שפעולת ההשפעה היא עד כדי כך – שתוצאותי ניכרות עד סוף השנה הבעלי"ט!

וכשם שנתבאר לעיל שענין הצדקה צריך להיות גם אצל ילדים קטנים, כמו כן מובן בנוגע לצדקה רוחנית – שענין זה שייך גם לאלו שהם בבחינת ילדים קטנים בעיני יהדות, שגם הם צריכים לתת צדקה, לפי ערך הידיעות שכבר רכשו בעניני יהדות.

טו. והנה, ע"י כללות העבודה בענין הצדקה – זוכים לברכותיו של הקב"ה באופן ד"לך ה' הצדקה".

ומכיון שנתנית הצדקה צריכה להיות לפי ערך השגת ידו של הנותן, "כמסת נדבת ידך" – הרי מובן, שברכתו של הקב"ה באופן ד"לך ה' הצדקה" היא באופן הכי נעלה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ועד שזוכים לברכה העיקרית – גאולה האמיתית והשלימה, שאז יוצאים מהענין ד"צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיוזן לבין האומות", ובאים לצדקה בענין דהשגת דעת הבורא שתהיי לעתיד לבוא, שלא זו בלבד ש"ישיגו דעת בוראם כפי כח האדם", אלא למעלה מכח האדם, באופן של צדקה, עד לתכלית העילוי ד"ידעתיו הייתיו!"

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש, "ארו עם ענני שמיא", ובאופן שהגאולה היא עבור כל בני"י – באופן של אחדות, "לאחדים כאחד", וכל זה – למטה מעשרה טפחים, באופן הנראה והנגלה.

* * *